

Inhoud

- 7 Kaarten en plattegronden
- 9 Woord vooraf

1 10 **Het leven van Jane Austen**

- 12 Opgroeien in Steventon
- 13 Verhuizing naar Bath
- 14 Geld
- 14 Op zoek naar een thuis
- 15 Weer aan het schrijven
- 16 Leven na de dood
- 18 Een vijver en een nat shirt

2 20 **Engeland in Jane Austens tijd**

- 21 De gekke koning George
- 22 Een land in oorlog
- 22 Onrust in Amerika en Frankrijk
- 26 De positie van de vrouw

3 28 **Hampshire en omgeving**

- 29 Steventon
- 34 Deane
- 35 Ashe
- 37 Overton
- 38 Chawton – Jane Austen's House
- 45 Alton
- 51 Upper Farringdon
- 53 Basingstoke
- 55 The Vyne
- 56 Monk Sherborne
- 57 Stratfield Saye
- 58 Oakley Hall
- 59 Kintbury
- 60 Ibthorpe
- 62 Winchester
- 66 Southampton
- 70 Portsmouth

4 74 **Reading, Oxford, Cheltenham en omgeving**

- 75 Reading
- 77 Basildon Park
- 78 Harpsden
- 79 Dorney Court
- 80 Eton College
- 81 Hall Barn
- 82 West Wycombe Park
- 85 Chenies Manor
- 86 Old Rectory (Albury)
- 86 Oxford
- 89 Kingston Bagpuize House
- 89 Claydon
- 91 Chicheley Hall
- 91 Edgcote House
- 92 Broughton Castle
- 93 Adlestrop
- 96 Lower Slaughter
- 97 Stanway House
- 98 Sudeley Castle & Gardens
- 99 Cheltenham

5 104 **Londen en omgeving**

- 105 64 Sloane Street
- 105 23 Hans Place
- 107 Westminster Abbey
- 108 Een wandeling door Mayfair
- 113 St James's
- 115 National Portrait Gallery
- 115 10 Henrietta Street
- 117 Covent Garden
- 119 Somerset House
- 120 Twinings
- 120 Lincoln's Inn
- 121 Sutton's Hospital in Charterhouse

122 Gracechurch Street
122 Brunswick Square
123 Keppel Street
123 Fitzroy Square
123 St Marylebone
125 British Library
126 St John-at-Hampstead
127 Fenton House
128 Kenwood House
129 The Queen's House
130 Royal Hospital for Seamen
131 National Maritime Museum
132 St Paul's, Deptford
132 Osterley Park and House
133 Syon Park
134 Ham House
135 Wrotham Park
136 Bocket Hall
137 All Saints Church

6 138 Kent, Surrey en omgeving

139 Ramsgate
141 Deal
142 Goodnestone Park Gardens
144 Canterbury
146 Godmersham Park
151 Chilham
156 Godinton House
157 Wrotham
158 Dartford
158 The Red House, Sevenoaks
160 Tonbridge
161 Tunbridge Wells
162 Groombridge Place
163 Squerryes
165 Box Hill
166 Leith Hill
166 Great Bookham
167 St Mary's Church, Send
167 Loseley Park
169 Worthing
171 Firlie Place
172 Beachy Head

7 174 Bath, Salisbury en omgeving

175 Bath
205 Charlcombe
206 Weston-super-Mare
207 Brean Beach en Brean Down
207 Clifton
208 The Georgian House Museum
208 John Wesley's New Room
209 Blaise Castle
210 Dyrham Park
211 Luckington
213 Sheldon Manor
214 Bowood
214 Lacock
216 Neston Park
217 Great Chalfield Manor
218 Iford Manor Estate
218 De George Inn
219 Stourhead Garden
220 Wilton House
222 Mompesson House
223 Trafalgar Park

8 226 De zuidwestelijke kust

227 Lulworth Cove
227 Came House
228 Crichel House
229 Evershot
230 East Coker
231 Montacute House
233 Mapperton House and Gardens
233 Seatown en Burton Freshwater
233 Lyme Regis
243 Colyton
244 De Austens aan de kust
246 Compton Castle
246 Berry Pomeroy
247 Flete Estate
248 Saltram
250 Charlestown
251 Hartland Abbey
252 Clovelly

9 254 Midden-Engeland

255 Theatre Royal, Bury St Edmunds
256 Montagu's Hospital, Weekley
257 Kirby Hall
258 Burghley
261 Stamford
262 St Peter, Brooke
263 Teigh Old Rectory
264 Belton House
266 Stoneleigh Abbey
269 Lord Leycester Hospital

10 272 The Peak District en omgeving

273 Hamstall Ridware
274 Sudbury Hall
276 Haddon Hall
277 Bakewell
278 Chatsworth
281 Longnor
281 Ramshaw Rocks en The Roaches
282 Lyme Park
285 Stanage Edge

11 286 Yorkshire

287 Cannon Hall
289 Nostell Priory
290 Oakwell Hall
290 Bankfield Museum
291 East Riddlesden Hall
292 Harewood House
293 Bramham Park
294 Allerton Castle
294 Newby Hall
296 Castle Howard

12 298 Drie Jane Austen-autoroutes

299 Pride and Prejudice (1995)
in 4 dagen
299 Pride & Prejudice (2005)
in 5 dagen
300 Jane Austens Hampshire
in 7 dagen

13 304 Filmlocaties

305 Pride and Prejudice (1995)
305 Pride & Prejudice (2005)
305 Sense and Sensibility (1995)
306 Sense & Sensibility (2008)
306 Emma (1996, Gwyneth Paltrow)
306 Emma (1996, Kate Beckinsale)
306 Emma (2009)
307 Persuasion (1995)
307 Persuasion (2007)
308 Mansfield Park (1999)
308 Mansfield Park (2007)
308 Northanger Abbey (2007)
308 Becoming Jane (2007)
308 Miss Austen Regrets (2007)
309 Lost in Austen (2008)
309 Death Comes to Pemberley
(2013)
309 Austenland (2013)
309 Pride and Prejudice and Zombies
(2016)
309 Love & Friendship (2016)
311 Sanditon (2019-2023)
311 Emma (2020)
311 Persuasion (2022)

14 312 Nog meer Jane Austen

313 Leestips
313 Jane Austen in Nederland
en België
315 De Austens en hun vrienden
315 Familieleden en vrienden
316 Stamboom familie Austen
318 Literatuurlijst

i 320 Praktische reisinformatie

r 327 Register

Woord vooraf

Mijn eerste kennismaking met Jane Austen was een beduimelde pocket van *De gezusters Bennet*, een vertaling van *Pride and Prejudice*, die ik in de jaren 90 kocht op een rommelmarkt. Dat Jane Austen een belangrijke rol in mijn leven zou gaan spelen kon ik toen nog niet bevroeden. Sindsdien bracht ze mij ontelbare keren naar Engeland, schonk ze me nieuwe vriendschappen, leerde me dansen zoals zij dat in de 19de eeuw deed, en gaf me inspiratie voor het schrijven van deze reisgids. Met de eerdere edities zijn al heel wat *Janeites* – fanatieke Austen-liefhebbers – op reis gegaan. Sinds in 2014 de eerste druk verscheen, is Jane Austens populariteit alleen maar toegenomen, mede dankzij nieuwe verfilmingen van haar werk. En dan vieren we in 2025 ook nog eens dat de schrijfster 250 jaar geleden werd geboren. Het perfecte moment dus voor een volledig herziene uitgave van deze gids, mét nieuwe filmlocaties.

In *Het Engeland van Jane Austen* vind je de plekken die belangrijk waren voor Jane Austen; de plaatsen waar ze woonde en waar ze bij familie verbleef of op vakantie ging. Daarnaast staan in deze gids de filmlocaties beschreven van de series en films vanaf 1995. De reisgids begint op de plek die het belangrijkste was voor Jane Austen: Hampshire.

Voor citaten uit de romans gebruik ik de meest recente Nederlandse vertaling. Waar er geen Nederlandse vertaling beschikbaar is, bijvoorbeeld bij Janes brieven, heb ik de originele Engelse tekst opgenomen. Deze heb ik bewust niet vertaald, zodat ze niets aan scherpte zouden verliezen. Om verwarring te voorkomen noem ik de boeken bij hun Engelse titel. Dit omdat er vaak verschillende Nederlandse vertalingen van bestaan.

Voor *Janeites* is deze reisgids een handig hulpmiddel voor een echte Austen-pelgrimage. Maar ook als je minder hardcore bent of ‘alleen maar’ anglofiel is deze gids voor jou. Dit boek laat je kennismaken met het leven en werk van een van Englands *national treasures*. En het wijst je de weg naar veel van de mooiste en verrassendste plekjes in Engeland.

Veel reisplezier!

Karin Quint

2 Engeland in Jane Austens tijd

Ieder jaar vindt in Bath het Jane Austen-Festival plaats.

Je maakt het niet direct op uit haar boeken, maar Jane Austen leefde in een roerige periode uit de Britse geschiedenis. Het is haar vaak verweten dat ze voorbijging aan de grote vraagstukken uit haar tijd. Maar wie tussen de regels door leest, ziet dat ze wel degelijk op de hoogte was van wat er in de wereld gebeurde. In *Mansfield Park* haalt ze slavernij aan, in *Persuasion* krijgen we een inkijkje in de wereld van de marine. En de militie in *Pride and Prejudice* vertrekt niet voor niks van Meryton naar de kustplaats Brighton – aartsvijand Frankrijk lag altijd op de loer.

De gekke koning George

Groot-Brittannië werd het grootste deel van Janes leven geregeerd door koning George III. Hij was een zachtaardige, eenvoudige en sobere man. Zijn gezondheid liet veel te wensen over; hij had niet alleen allerlei lichamelijke klachten, maar ook psychische. Zijn aanvallen van krankzinnigheid werden zo ernstig dat in 1811 zijn oudste zoon George tot regent werd benoemd. De daaropvolgende jaren worden daarom als de *regency* aangeduid.

De prins-regent leek in niets op zijn vader. Hij was een verkwistende losbol, een ijdelruit en rokkenjager. Hij trouwde met prinses Caroline van Brunswijk omdat zijn vader hem had beloofd dat hij dan zijn schulden zou afbetalen. Het was een ongelukkige match: de prins-regent en Caroline konden elkaar niet uitstaan. Ze kregen één kind, prinses Charlotte, die trouwde met de toekomstige koning van België, Leopold van Saksen-Coburg. Hun eerste kind, een zoon, werd dood geboren en Charlotte overleed een dag later in het kraambed.

De prins-regent was een verkwistende losbol.

George III overleed in 1820, waarna de prins-regent tot koning George IV werd gekroond. Hoewel het officieel het einde van de regency betekende, wordt die term doorgaans gebruikt voor de periode tot de troonsbestijging van koningin Victoria in 1837.

Een land in oorlog

Groot-Brittannië was tijdens Janes leven voortdurend in oorlog. De '3 of 4 families in een plattelandsdorp' waar Jane in haar romans zo graag over schreef, merkten relatief weinig van deze conflicten. Want gevechten om de gekoloniseerde gebieden werden ver weg gevoerd en de sterke Britse marine wist de Fransen altijd op een afstand te houden.

Het was dan ook best prettig wonen in de midden- en bovenklasse van het Engeland rond 1800. In de 18de eeuw had het Britse Rijk dankzij zijn koloniën in Brits West-Indië en India grote rijkdom vergaard. Zijde, ivoor en specerijen gingen in grote hoeveelheden naar Europa, terwijl de koloniën zelf een goede afzetmarkt waren voor goederen uit Groot-Brittannië. Een andere grote bron van inkomsten was de slavenhandel, totdat Engeland in 1807 de handel en import van tot slaaf gemaakten verbood.

Wie in de koloniën rijk was geworden keerde terug naar het vaderland om zijn rijkdom te tonen. Grote landhuizen waren niet meer voorbehouden aan de adel. Architecten als John Carr en Robert Adam deden goede zaken en overall in het land verrezen neoclassicistische paleizen in schitterend aangelegde landschapstuinen. Engeland was op zijn mooist.

Britten uit de hogere klasse maakten reisjes door hun schitterende land en vulden hun leven met vermaak. In iedere plaats van enige betekenis werden Assembly Rooms gebouwd, zalencomplexen waar men kon dansen, converseren, kaartspelen en nieuwe mensen leren kennen.

Onrust in Amerika en Frankrijk

Maar buiten de landsgrenzen was het een stuk minder idyllisch. In het jaar dat Jane werd geboren brak de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog uit. Twee jaar later werd de Onafhankelijkheidsverklaring opgesteld. Het Britse Rijk probeerde acht jaar lang de Amerikaanse kolonisten weer in het gareel te krijgen, maar zonder succes. Uiteindelijk werd in 1783 in Versailles de vrede getekend. Zes jaar later werd het onrustig in Frankrijk. Op 14 juli 1789 bestormde een hysterische mensenmassa de Bastille. Het was het startschot voor de Franse Revolutie. In Engeland werd vol afgrijzen gekeken naar wat er aan de overkant van het Kanaal gebeurde. Men haalde opgelucht adem toen bleek dat de revolutionaire gekte niet naar Engeland oversloeg.

Enkele dagen na de terechtstelling van de Franse koning verklaarde de Franse Republiek de oorlog aan Groot-Brittannië. In 1802 werden de vijandelijkheden gestaakt; na uitvoerige onderhandelingen in Amiens sloten de

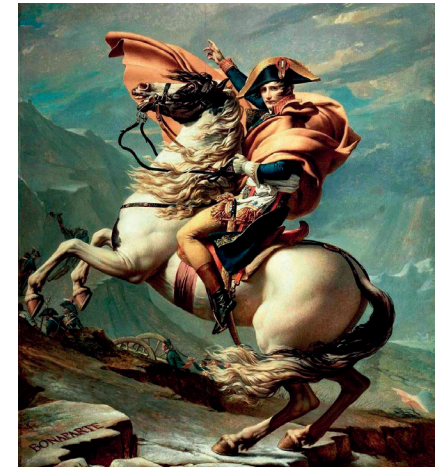
aartsvijanden vrede. Deze vrede was echter van korte duur, want 14 maanden later braken de napoleontische oorlogen uit.

De Franse Revolutie kwam voor de Austens heel dichtbij. Elizabeth Hancock, een volle nicht en goede vriendin van Jane, was enkele jaren eerder getrouwd met de Fransman Jean-François Capot de Feuillide. Hij beweerde een graaf te zijn, een leugen die hem tijdens de revolutie duur kwam te staan. Hij werd in 1794 opgepakt wegens omkoping. Zijn straf: onthoofding door de guillotine. Zijn vrouw Elizabeth en hun zoontje waren al ruim voor die tijd naar Engeland gevlucht.

De Britten hadden aan Frankrijk eigenlijk hun handen al vol. Maar in 1812 kwam er nog een front bij, toen de Verenigde Staten de oorlog verklaarden. De reden: Groot-Brittannië had havens van landen die de kant van Frankrijk kozen geblokkeerd. De Amerikanen ondervonden daar ernstige hinder van en eisten opheffing van de blokkades. Deze oorlog eindigde in 1814, toen Napoleon werd verslagen.

Jane laat deze grote gebeurtenissen in enkele romans op de achtergrond meespelen. In *Mansfield Park* komt bijvoorbeeld de oorlog met de Verenigde Staten zijdelings ter sprake, wanneer Tom Bertram aan dr. Grant vraagt wat hij van de 'merkwaardige toestand' in Amerika vindt. Het antwoord krijgen we als lezer echter niet te weten, want tante Norris onderbreekt het gesprek. *Persuasion* begint in 1814, na de overwinning op Napoleon Bonaparte. De oorlog is voorbij en kapitein Wentworth is voor onbepaalde tijd aan land. Het boek eindigt een jaar later, wanneer Anne Elliot en de kapitein verklaren dat ze nog altijd van elkaar houden. Voor de lezer van nu is het een *happy end*. Maar een lezer in Janes tijd wist dat het geluk van korte duur zou kunnen zijn; begin 1815 greep Napoleon opnieuw de macht. Dat betekende dat kapitein Wentworth weer terug moest naar zee. De napoleontische oorlogen kwamen pas echt ten einde met de slag bij Waterloo op 18 juni 1815.

Met twee broers bij de marine wist Jane precies hoe onzeker het bestaan van een zeeman kon zijn. Voor de echtgenotes en familie betekende het vaak een leven van voortdurende ongerustheid. Terwijl de mannen vochten op zee, wachtten de vrouwen aan land op nieuws.

Napoleon en zijn leger vormden een voortdurende dreiging voor de Britten.

3 Hampshire en omgeving

In Deane House woonde in Janes tijd de familie Harwood.

Nergens voelde Jane zich zo thuis als in het graafschap Hampshire. De zachte glooiing van het land, de uitgestrekte weides en de knusse dorpjes gaven haar de rust om haar schrijverschap te ontwikkelen. Opvallend is dat geen van haar boeken zich afspeelt in Hampshire. Jane hield al haar personages topografisch op afstand. Misschien om te voorkomen dat iemand uit haar omgeving zich in een Elizabeth Bennet, Anne Elliot of Fanny Price zou herkennen. Of misschien om haar eigen anonimiteit te bewaren. Want wie kon vermoeden dat die populaire schrijfster, van wie zelfs de prins-regent fan was, in een klein dorpje in Hampshire woonde?

De St Nicholas Church is niet veel veranderd sinds Janes tijd.

Steventon

Jane woonde het grootste deel van haar leven, tot haar 25ste, in Steventon, een rustig dorpje dat verscholen lag in een vallei en waar nauwelijks iets gebeurde. Nog altijd is Steventon onopvallend en rustig, toch is er de afgelopen twee eeuwen heel veel in het dorp veranderd. De pastorie waar Jane in 1775 werd geboren en waar ze opgroeide is rond 1820 al afgebroken, en de meeste huizen die ze kende zijn verdwenen.

De **St Nicholas Church** staat gelukkig nog altijd boven op zijn heuvel. Het was de kerk waar Janes vader preekte en waar ze zelf ooit haar fantasie losliet op het trouwregister door haar naam en die van fictieve echtgenoten in te vullen. De kerk uit ongeveer 1200 is sindsdien niet veel veranderd. Net voordat George zijn ambt aanvaardde raakte de kerk in een storm haar torenspits kwijt. Deze viel op het dak en zorgde voor flinke schade. Tijdens het predikantschap van George is er nooit een nieuwe torenspits opgezet, dat gebeurde pas halverwege de 19de eeuw.

De gesloten kerkbank die je bij binnenkomst aan je rechterhand ziet, stond vroeger vooraan in het schip, tegenover het spreekgestoelte. Het was de bank waar de familie Digweed zat, de bewoners van Steventon Manor, het landhuis naast de kerk.

Hampshire en omgeving

Halverwege het schip hangt een plaquette ter gedachtenis aan de beroemdste kerkganger. Deze plaquette werd er in 1936 opgehangen door Emma Austen-Leigh, achterkleindochter van Janes broer James Austen. Links in het koor vind je gedenkstenen voor James en zijn twee echtgenotes, Anne en Mary. Daaronder, in de vloer, zie je de grafsteen van Janes oma van moederskant, Jane Leigh. Zij woonde tot haar dood bij de Austens.

Op de andere muur hangt een gedenksteen voor William Knight. Hij was een neefje van Jane, de zoon van haar broer Edward. William was vijftig jaar lang predikant van Steventon. Zijn drie dochtertjes worden ook herdacht; zij stierven in 1848 kort na elkaar aan roodvonk.

Op het kerkhof vind je links van de kerk het graf van James Austen en zijn tweede vrouw Mary Lloyd. Het is een grote vierkante liggende steen met een metalen plaatje met inscriptie. Niet ver daarvandaan, in een gelijksoortig graf, ligt James' opvolger William Knight begraven.

Tegenover de kerk ligt **Steventon Manor**, helaas niet meer zoals Jane het ooit kende. In een aantal eeuwen tijd zijn er verschillende landhuizen op deze plek gebouwd.

Het gebouw dat Jane gekend heeft, lag verder van de kerk af dan het huidige huis. Het was gebouwd rond 1560 en was niet meer dan een vleugel, want de opdrachtgever overleed voordat het huis voltooid kon worden. In de 18de eeuw kwamen het landgoed en het huis in handen van de familie Knight, die ook het landgoed van Chawton bezat. In 1758 verhuurden de Knights het huis in Steventon aan de familie Digweed. De huurtermijn was in eerste instantie 15 jaar, maar uiteindelijk bleven opeenvolgende generaties Digweeds er tot 1877 wonen.

De nieuwe bewoner na de Digweeds vond onder de vloer van de eetkamer een skelet en wilde niets meer met het huis te maken hebben. Hij verbouwde het tot stallen en liet een tweede Steventon Manor bouwen.

Dit brandde in 1932 grotendeels af en de toenmalige bewoners maakten het oude huis – de stallen dus – weer geschikt voor bewoning. Ze breidden het flink uit met twee vleugels. Maar het geluk mocht niet lang duren. Het huis werd tijdens de Tweede Wereldoorlog gevorderd door de London Fire Brigade die het gebruikte om te oefenen. Na de oorlog werd het een school en raakte vervolgens in verval. Het huis werd in 1970 afgebroken. Het puin is gebruikt voor de aanleg van de snelweg M3.

Het huidige landhuis is een renovatie en uitbreiding van het in 1932 grotendeels afgebrande tweede Steventon Manor.

Het enige wat er nog te zien is van Janes geboortehuis, **Steventon Rectory** op de hoek van North Waltham Lane en de laan die naar de kerk leidt, zijn de resten van een waterput. Niets, zelfs geen gedenksteen of plaquette, doet vermoeden dat hier de eerste zinnen werden geschreven van drie van de beroemdste boeken uit de Engelse literatuur: *Sense and Sensibility*, *Pride and Prejudice* en *Northanger Abbey*.

George Austen verhuisde naar Steventon Rectory in 1768, nadat hij het huis eerst uitvoerig had laten verbouwen. Hoe de pastorie er precies heeft uitgezien, weten we niet. Ze werd in 1820 afgebroken. Pas halverwege de 19de eeuw, toen de populariteit van Jane begon te groeien, probeerden familieleden zich de oude pastorie te herinneren, deze te beschrijven en te tekenen. Zo weten we dat er op het dak van het huis rode dakpannen lagen. Aan de muren was duidelijk te zien dat het huis door de eeuwen heen was opgelapt

4 Reading, Oxford, Cheltenham en omgeving

St John's College in Oxford, waar George Austen en zijn zoons James en Henry studeerden.

Wie denkt dat Jane nooit haar geboortestreek verliet, heeft het goed mis. Al op jonge leeftijd werd ze naar school in Oxford gestuurd, en een aantal jaren later naar Reading. Ze bezocht familie in Adlestrop en ging een jaar voor haar dood nog naar Cheltenham om te kuren.

Dit gebied, vlak bij Londen, staat vol met de prachtigste landhuizen. Het is dan ook een populaire regio voor film- en televisiemakers. Je vindt er onder andere het schitterende Basildon Park (*Pride & Prejudice*, 2005) en het fascinerende Claydon (*Emma*, 1996).

Reading

Nadat Jane en Cassandra ternauwernood aan de dood waren ontsnapt bij een uitbraak van tyfus op hun school in Southampton, kregen de meisjes een tijdlang thuis onderwijs. In het voorjaar van 1785 werd besloten dat Cassandra naar kostschool zou gaan in Reading. Jane was met haar tien jaar eigenlijk te jong voor deze school, maar ze weigerde om van haar grote zus gescheiden te worden. *'If Cassandra's head had been going to be cut off, Jane would have her's cut off too,'* omschreef Mrs Austen de relatie tussen haar dochters.

De school van Mrs La Tournelle, **Abbey House School**, was gevestigd vlak bij de ruïnes van een 12de-eeuws klooster. De oude toegangspoort van de voormalige abdij was onderdeel van het schoolgebouw.

De meisjes leerden in Abbey House School schrijven, spellen, geschiedenis, Frans, aardrijkskunde, tekenen, muziek, dansen en een klein beetje

De Abbey Gateway in Reading, waar de school van Mrs La Tournelle naast stond.

was betrokken bij een samenzwering tegen het parlement, werd gearresteerd, maar kon aan de doodstraf ontkomen door alles te bekennen. Hij werd door het parlement naar het continent verbannen. In 1651 keerde hij terug naar Engeland, maar hij moest eerst nog een boete van 10.000 pond aan het parlement betalen voordat hij aan Hall Barn kon beginnen. Dat hij een mooie lofzang op *lord protector* Oliver Cromwell schreef, veranderde daar niets aan. Wallers kleinzoon Stephen gaf landschapsarchitect Robert Bridgeman en zijn schoonvader John Aislabie opdracht voor de aanleg van de tuinen. De lange paden, begrensd door heggen, komen overal uit bij tempeltjes, beelden of andere tuinornamenten.

In *Sense & Sensibility* doet de tuin dienst als landgoed van de Palmers. De scène waarin Marianne Dashwood door de regen over het landgoed dwaalt is deels hier opgenomen. De Venustempel waar ze naartoe rent en even in stilstaat, is die van Hall Barn.

In *Miss Austen Regrets* is de **Garden Room** prominent te zien. Dit gebouw-tje met zuilenportiek aan de huiskant van de vijver is gebouwd in de 19de eeuw, ter vervanging van een groter gebouw uit 1742 dat afbrandde. Binnen zijn de muren versierd met Delfts blauwe tegeltjes.

In de film is te zien hoe Jane Austen, nadenkend over het verleden, op het steigertje bij de vijver staat. Ook heeft ze er een goed gesprek met Brook-Edward Bridges, een oude vriend die ooit een mogelijke huwelijkskandidaat was. Het huis van Hall Barn is gesloten voor publiek, maar de tuinen kunnen vanaf half februari tot half oktober op afspraak worden bezocht. In juni voert de Chiltern Shakespeare Company er toneelstukken op in de open lucht.

> HALL BARN, Windsor End, Beaconsfield, HP9 2SG, ngs.org.uk

West Wycombe Park

Dit extravagant gedecoreerde landhuis in palladiaanse stijl is te zien in maar liefst vier Austen-gerelateerde producties: de serie *Sense & Sensibility* (2008) en de films *Austenland*, *Pride and Prejudice and Zombies* en *Persuasion* (2022). West Wycombe Park is daarnaast gebruikt in tal van andere films en series, zoals *Endeavour*, *The Crown* en *Bridgerton*.

De kern van het huidige West Wycombe House werd begin 18de eeuw gebouwd door baronet Sir Francis Dashwood. Maar het was zijn zoon Francis, de tweede baronet, die de grootste stempel drukte op het huis en landgoed. Deze Francis was een man met veel gezichten; hij zette zich politiek in voor de armen, was korte tijd Chancellor of the Exchequer (minister van Financiën) maar richtte ook de Hell-Fire Club op, een hedonistische privéclub van invloedrijke politici en kunstenaars die in nepceremonies een religieuze orde naspeelden en alles deden wat god verboden had.

Het ouderwetse roodstenen West Wycombe House beviel de tweede baronet maar niets, dus verbouwde hij het stukje bij beetje naar eigen ontwerp in

West Wycombe Park is in maar liefst vier Austen-gerelateerde producties te zien.

Fitzroy Square is een mooi en rustig plein met Georgian bebouwing.

vervangen door de huidige kerk, een ontwerp van Thomas Hardwicke. In 1885 kreeg de kerk zijn huidige interieur.

> ST MARYLEBONE, Marylebone Road, stmarylebone.org

Verder in Marylebone

Een aantal van Janes romanpersonages woont of verblijft in Marylebone. Fanny en John Dashwood uit *Sense and Sensibility* verblijven in Harley Street. Parallel daaraan loopt Wimpole Street, waar de ongelukkig getrouwde Rushworths uit *Mansfield Park* wonen. Het huis van Mrs Rushworth is volgens Mary Crawford het mooiste in heel Londen.

In Manchester Street ligt de stadswoning van de Churchills, het echtpaar uit *Emma* dat de jonge Frank Weston na zijn moeders overlijden in huis neemt. In deze wijk vind je ook een filmlocatie. In Queen Anne Street, op nummer 2, staat **Chandos House**, dat werd gebruikt in de film *Sense and Sensibility* uit 1995. Het is de woning van de Palmers waar Lucy Steele naar wordt teruggestuurd nadat bekend is geworden dat zij en Edward Ferrars stiekem verloofd zijn. Het huis is eigendom van The Royal Society of Medicine.

Waarschijnlijk bezocht Jane Londen voor het eerst in 1788, toen ze met haar ouders en zus terugkwam van een bezoek aan oom Francis Austen in Sevenoaks. Het gezin Austen dineerde met Eliza de Feuillide en haar moeder Philadelphia Hancock in hun woning in Orchard Street.

Henry woonde enige tijd met Eliza in Upper Berkeley Street. In het huis, op nummer 24, is nu een chic boetiekhotel gevestigd dat dankbaar gebruikmaakt van de link met de familie Austen. De zes kamers in **Henry's Townhouse**, zoals het hotel heet, zijn vernoemd naar naaste familieleden van Henry en Eliza. Dat Jane bekend was met de straat blijkt uit het feit dat ze er in *Sense and Sensibility* de stadswoning van Mrs Jennings situeert.

Hoewel mevrouw Jennings de gewoonte had om het jaar grotendeels door te brengen in de huizen van haar kinderen en vrienden, bezat ze zelf ook een woning. Sinds de dood van haar echtgenoot, die een geslaagd zakenman in een minder chic deel van de stad was geweest, verbleef ze elke winter in dit huis vlakbij Portman Square.

vervangen door verwijzing?

> HENRY'S TOWNHOUSE, henrystownhouse.co.uk

British Library

In de Sir John Ritblat Treasures Gallery op verdieping UG in de British Library vind je de belangrijkste eigendommen van de bibliotheek. De British Library heeft vier Jane Austen-schatten die ze regelmatig tentoonstelt: de verhalenboekjes *Volume the Second* en *Volume the Third*, de houten schrijfkist die Jane op al haar reizen meenam, en haar bril.

Rond 1792 verzamelde Jane de schrijfsels uit haar jeugd in drie notitieboekjes. Het eerste deel is eigendom van de Bodleian Library in Oxford, het tweede en derde deel van de British Library. In *Volume the Second* schreef Jane de fantastische *History of England* op, haar eigen satirische samenvatting van de Engelse geschiedenis. Cassandra maakte er illustraties bij. In *Volume the Third* staat onder andere *Catherine, or the Bower*, met een opdracht aan Cassandra.

Voor in *Volume the Third* heeft vader George een notitie geschreven waaruit blijkt hoe geamuseerd hij is door het werk van zijn dochter: *'Effusions of Fancy By a very Young Lady Consisting of Tales In a Style entirely new'*.

De schrijfkist en de leesbril van Jane kreeg de British Library van Joan Austen-Leigh, de achterkleindochter van Janes neefje en biograaf James Edward Austen-Leigh. Jane zou de schrijfkist in 1794 van haar vader hebben gekregen. Gezien het enthousiasme dat George Austen toonde voor haar werk en de mate waarin hij haar aanmoedigde om te schrijven is dit niet onwaarschijnlijk.

Schrijfkisten waren immens populair in de 18de en 19de eeuw. Steeds meer mensen konden het zich veroorloven om te reizen en de schrijfkist was een handig middel om je persoonlijke papieren en schrijfwaren bij je te dragen waar je ook heen ging.

Geopend vormt een schrijfkist een schuin aflopend bureaublad, bekleed met leer of vilt. In de kist werden papier, pen en inkt opgeslagen. Ook had-

6 Kent, Surrey en omgeving

16de-eeuwse tudorhuizen op het markante plein van Chatham.

'Kent is the only place for happiness, Everybody is rich there.' – Jane aan Cassandra, 19 december 1798

Kent stond voor rijkdom en welvaart. Janes broer Edward had in dit graafschap een groot landgoed en liet Jane kennismaken met zijn welgestelde kennissen en vrienden. Ze had er samen met haar moeder en zus kunnen wonen; Edward bood hun in 1809 een cottage in de buurt van Godmersham aan (zie p. p 146). Maar hoe mooi en rijk Kent ook was, voor Jane ging niets boven Hampshire, het graafschap waar ze een gelukkige jeugd had.

Ramsgate

'Ongeveer een jaar geleden haalden we haar van school en huisvestten we haar met haar eigen huishouden in Londen. Afgelopen zomer ging ze, met de dame die daar de leiding over had, naar Ramsgate en daar ging ook mijnheer Wickham heen (...)' – *Pride and Prejudice*

Ramsgate wordt in het werk van Jane Austen voornamelijk in verband gebracht met mensen van losse zeden. In deze badplaats verleidt George Wickham uit *Pride and Prejudice* de jonge Georgiana Darcy; in *Mansfield Park* verblijft de losbandige Tom Bertram er; zijn al even zedenloze zus Maria gaat er met Mr Rushworth op huwelijksreis.

Het is bekend dat Jane de kustplaats in ieder geval eens in haar leven bezocht, toen ze haar broer Frank opzocht die in Ramsgate gelegerd was.

In 1803 kwam er een einde aan de Vrede van Amiens en waren Frankrijk en Engeland opnieuw in oorlog. Frank Austen kreeg de opdracht om de bevolking van de dorpen aan de kust te trainen zodat ze zich konden verdedigen bij een Franse invasie. Hij verbleef van juli 1803 tot april 1804 in Ramsgate. Frank was een vrome en toegewijde officier die in de badplaats bekendstond als 'de officier die knielt in de kerk'. In Ramsgate ontmoette hij zijn toekomstige echtgenote, Mary Gibson.

Er zijn geen brieven van Janes bezoek aan Ramsgate, we moeten het doen met een opmerking van een kennis. Jane ontmoette in de kustplaats de schrijver en dichter Egerton Brydges, de broer van haar vriendin Anne Lefroy. Jaren later, nadat Jane al was overleden, herinnerde Brydges zich: *'The last time I think I saw her was at Ramsgate in 1803; perhaps she was then about twenty seven years old. Even then I did not know that she was addicted to literary composition.'*

Ramsgate groeide in de 18de eeuw uit van een vissersplaats tot een strategische kustplaats en een welvarende badplaats met veel vermaak. Jane vond het niks. Toen ze in oktober 1813 hoorde dat een kennis overwoog om naar Ramsgate te verhuizen, reageerde ze met: *'Bad Taste!'*

In *Mansfield Park* beschrijft Jane hoe Tom Bertram zijn vrienden ontmoet op **Albion Place**, een hooggelegen plein met uitzicht op zee. In een woning aan dit plein, waarschijnlijk nummer 14, verbleef Frank Austen.

Godinton House, het landhuis van de Tokes.

De pastorie werd gebouwd in 1746, een mooi voorbeeld van Georgian architectuur. Het huis is bewoond en niet open voor publiek.

Godinton House

'It is you that always disliked Mr Toke so much, not I. – I do not like his wife, & I do not like Mr Brett, but as for Mr Toke, there a few people whom I like better.' – Jane aan Cassandra, 20 november 1800

De Tokes woonden op Godinton, een landgoed bij **Ashford**. Hoewel Jane nergens schrijft over een bezoek aan het huis van de Tokes, is het zeer waarschijnlijk dat ze op Godinton is geweest. De Tokes waren veel in het gezelschap van de Knights en er zullen ongetwijfeld beleefdheidsbezoeken over en weer zijn afgelegd. Het huis geeft een goed beeld van de kringen waarin Jane zich bewoog en de landhuizen die zij bezocht.

Godinton is zo'n heerlijk oud krakend huis met veel donkerhouten panelen. De grote hal werd al in de 14de eeuw gebouwd en heeft nog altijd haar originele plafond met houten balken, wat erg bijzonder is.

In de eeuwen daarna werd het huis verder uitgebreid. In de 17de eeuw kwam het in handen van kapitein Nicholas Toke. De laatste Toke die Godinton bezat, had eind 19de eeuw een affaire met zijn getrouwde buurvrouw en veroorzaakte daarmee een groot schandaal. Hij trouwde met de buurvrouw en vertrok, Godinton werd verkocht.

De Tokes die Jane Austen kende waren zeer respectabel. Blijkbaar had Jane, in tegenstelling tot Cassandra, geen problemen met de oude Mr Toke, een erudiete man die een tijdlang High Sheriff van Kent was.

Godinton is tot 1996 bewoond geweest. Eigenaar Major Alan Wyndham Green richtte vlak voor zijn dood een fonds op waarmee hij de toekomst van het huis als museum veiligstelde. Het huis is ingericht zoals hij het achterliet, maar er is ook nog veel van de Tokes terug te vinden. Zoals de pianoforte uit 1790 die in de Great Chamber staat en waarvan men graag denkt dat Jane hem een keer heeft bespeeld.

> **GODINTON HOUSE & GARDENS**, Godinton Lane, Ashford, TN23 3BP, godintonhouse.co.uk

Wrotham

'We shall all three go to Wrotham, but Edw. and I stay only a night perhaps.' – Jane aan Cassandra, 21 oktober 1813

Harriot Bridges, dochter van Sir Brook Bridges van Goodnestone Park, was een goede vriendin van Jane. In 1806 trouwde ze met weduwnaar George Moore, de dominee van het plaatsje Wrotham.

In verschillende brieven aan Cassandra bekent Jane dat ze geen hoge pet opheeft van dominee Moore. *'I am sorry I have affronted you on the subject of Mr Moore, but I do not mean ever to like him,'* schrijft ze in februari 1807. Ze was niet de enige. Moore, die 44 jaar predikant van Wrotham was, was verre van geliefd bij zijn kerkgangers. Het was zelfs zo erg dat de kerkgangers een rouwlied inzetten in plaats van een trouwpsalm toen hij voor het eerst met zijn bruid Harriot in de kerk verscheen. Jane probeerde de keuze van haar vriendin te begrijpen. *'I really hope Harriot is altogether very happy – but she cannot feel quite so much at her ease with her Husband, as the Wives she has been used to,'* schrijft ze in 1808. Misschien was Harriot haar model voor Charlotte Lucas in *Pride and Prejudice*, die met dominee Collins trouwt om niet langer haar familie tot last te zijn en haar toekomst veilig te stellen. Harriot kwam in een gespreid bedje terecht. Wrotham stond bekend als een van de best betaalde predikantsplaatsen van Kent. Moore huurde architect Samuel Wyatt in om een nieuwe pastorie te ontwerpen. Het huis staat er nog altijd; het is opgedeeld in appartementen en heet tegenwoordig Court Lodge, aan de Old London Road. Het is helaas nauwelijks te zien vanaf de weg.

Moore predikte in de 14de-eeuwse **St George's Church**. Deze heeft een van de oudste nog werkende klokkenspellen van het land. Voor zowel George Moore als Harriot hangt een gedenksteen in de kerk. Die van Harriot hangt links in het koor, rechts van het orgel. Als je in de rechterbovenhoek van die muur kijkt, zie je een gedenksteen voor drie van Harriots dochters. Eleanor Fanny, Louisa en Harriet, alle drie van huwbare leeftijd, overleden binnen een paar maanden na elkaar. Harriot zelf stierf een paar jaar later. De gedenksteen voor George hangt aan de tegenoverliggende muur.

> **ST GEORGE'S CHURCH**, Wrotham, wrothamchurch.org

Het halve maanvormige Camden Crescent, waar Sir Walter Elliot uit *Persuasion* verblijft.

Dit kerkje in de wijk Walcot is altijd belangrijk geweest voor de Austens. Thomas Leigh, Janes grootvader van moeders kant, werd er op 24 januari 1764 begraven. Janes ouders George en Cassandra trouwden er enkele maanden later, op 26 april. Omdat ze direct na de huwelijksvoltrekking vertrokken naar Hampshire, trouwde de praktische Cassandra niet in een bruidsjurk maar in haar rode reiskostuum.

St Swithin's was in die tijd nog een vrij nieuwe kerk, voltooid in 1742. Toch bleek zij een paar decennia later te klein voor het groeiend aantal inwoners van de stad. De architect John Palmer kreeg opdracht om een nieuwe kerk te ontwerpen; deze werd in 1777 in gebruik genomen en in de jaren erna nog eens flink uit-

gebreed. St Swithin's is tegenwoordig de enige kerk in Bath uit de Georgian periode.

Vader George Austen overleed onverwacht op 21 januari 1805. *'It has been very sudden! – within twenty four hours of his death he was walking with only the help of a stick, was even reading!'* schrijft Jane aan haar broer Frank. George Austen werd begraven in de crypte van St Swithin's. De enige aanwezigen waren zijn zoons James en Henry; begrafenissen waren in die tijd een mannenzaak, de vrouwen bleven thuis.

In 1968 werd George Austens grafsteen naar buiten verplaatst. Je vindt hem aan de straatkant van The Paragon. De tekst op de steen is nauwelijks te lezen: *Under this stone rests the remains of the Revd. George Austen Rector of Steventon and Dean in Hampshire who departed this life the 21st of January 1805 aged 73 years.*

Naast de grafsteen vind je een gedenksteen namens de Jane Austen Society. George Austen is overigens niet de enige 'bekendheid' die er werd begraven. De grote zerk in het midden van het kerkhof is van schrijfster Fanny Burney en haar zoon. Jane was een groot fan van Fanny's werk.

> ST SWITHIN'S CHURCH, The Paragon, stswithinswalcot.org.uk

Camden Crescent

Sir Walter had een riant huis gehuurd in Camden Place, een voorname, deftige buurt, zoals het een man van aanzien past, en hij en Elizabeth hadden er met grote tevredenheid hun intrek genomen. – *Persuasion*

Wanneer je de flinke klim naar Camden Crescent maakt, zou je bijna medelijden krijgen met Anne Elliot. In *Persuasion* wandelt zij heel wat af tussen het lagere deel van Bath en Camden Place, dat nu Camden Crescent heet.

Maar het is natuurlijk niet voor niks dat Jane de arrogante snob Sir Walter hier zijn intrek laat nemen. Camden Place laat hem weliswaar neerkijken op de rest van Bath, maar wie de geschiedenis van deze halve maanvormige straat kent weet dat het een wankele positie is.

De bouw van Camden Place ging in 1788 voortvarend van start, maar werd stilgelegd toen een deel van de grond begon te verschuiven. Het deel dat op rots was gebouwd kon blijven staan, maar de rest werd afgebroken. Camden Crescent is daardoor geen perfecte halve maan maar is asymmetrisch.

Het blok huizen is net zo onevenwichtig als Sir Walter Elliot. Het is overigens niet moeilijk om te raden in welk huis de Elliots logeerden; de grootste woning is die met het fronton in de gevel.

Assembly Rooms

Het kostte mevrouw Allen zo veel tijd om zich te kleden, dat ze de danszaal pas laat betraden. Het was hoogseizoen, de zaal was vol en de twee dames persten zich zo goed mogelijk naar binnen. – *Northanger Abbey*

In Janes tijd had Bath twee Assembly Rooms. In het lagere deel van de stad lagen de Lower Rooms, in het hoger gelegen deel de Upper Rooms. De nieuwste en meest populaire waren de Upper Rooms aan Bennett Street. Deze werden rond 1770 gebouwd in het deel van de stad dat toen het meest in trek was bij rijke en trendgevoelige bezoekers. Er bogen zich verschillende architecten over het plan voor de nieuwe Rooms, onder wie Robert Adam, die een paleisachtig gebouw ontwierp. Uiteindelijk werd er gekozen voor een meer betaalbaar ontwerp van John Wood de Jonge.

De buitenkant van de Assembly Rooms is vrij eenvoudig; de meeste energie is gestoken in het interieur. De ruimtes zijn versierd met sierlijk neoclassicistisch pleisterwerk, pilaren en pilasters.

De **Octagon Room** tussen de balzaal en de Tea Room was in eerste instantie de kaartkamer, totdat er voor het kaartspel een aparte ruimte werd aangebouwd. In *Persuasion* wachten de Elliots bij een van de haarden op de komst van Lady Dalrymple.

In de **Tea Room** waren regelmatig concerten. De beste zangers van Europa traden er op. Anne Elliot bezoekt samen met haar familie het concert dat voor een beschermeling van Lady Dalrymple wordt gehouden. Ze realiseert zich daar dat kapitein Wentworth nog altijd verliefd op haar is.

8 De zuidwestelijke kust

De kenmerkende strandhuisjes aan het zandstrand van Lyme Regis.

De Austens hielden ervan op vakantie te gaan. In de eerste jaren dat ze in Bath woonden, gingen ze naar de zuidkust – naar het pittoreske Lyme Regis en naar opkomende badplaatsen als Sidmouth en Teignmouth. Voor zover bekend is Jane niet verder oostwaarts geweest. Maar Saltram House, met zijn dubbele Austen-connectie, en filmlocaties als het schilderachtige Charlestown en Colyton zijn de moeite van het doorreizen waard.

Lulworth Cove

In *Mansfield Park* (1999) zie je de jonge Fanny Price langs de Zuid-Engelse kust naar Mansfield rijden. Deze prachtige luchtshots werden opgenomen in de omgeving van Lulworth Cove. De kleine baai zelf is in de film niet te zien, maar het mooie maanvormige strand, omgeven door rotsen, is zeker een bezoek waard. De stranden ten westen van de baai zijn eveneens geopend voor publiek. Je vindt daar onder andere Durdle Door, een door de zee uitgehouwen boog in de rotsen. Ook kun je aan de westkant over het hooggelegen kustpad wandelen. In de film zien we daar de koets van Fanny rijden.

Bij Lulworth Cove ligt het dorpje West Lulworth. Daar leer je in het Lulworth Visitor Centre meer over dit deel van de Jurassic Coast. Ook kun je een bezoek brengen aan het 17de-eeuwse Lulworth Castle.

> LULWORTH VISITOR CENTRE, Main Road, West Lulworth, Dorset, lulworth.com

Came House

Came House is niet geopend voor publiek, maar kan wel vanaf een openbare weg worden bewonderd. Het huis is gebruikt in de film *Emma* (1996) als Hartfield, het huis van Emma Woodhouse (Gwyneth Paltrow). Came (spreek uit 'kem') House

Came House is in *Emma* (1996) te zien als Hartfield, het huis van Emma Woodhouse.

weinig last van, omdat alles buiten gebeurde.’ De crew kwam niet verder dan de hal achter de voordeur.

Lady Sandwich heeft niet alleen goede herinneringen aan haar hernieuwde kennismaking met James Cosmo, maar ook aan haar ontmoeting met Greta Scacchi, die Mrs Weston speelde. De actrice wilde graag een rondleiding door het huis. ‘Ik herinner me dat ze een van onze eigen historische jurken heeft gepast en onze kat heeft geknuffeld. Ze was geweldig.’

Hebe, de kat van Lady Sandwich, vond de filmopnames reuze-interessant. Elke keer als de camera’s begonnen te draaien, wist ze zich in het beeld te werken. Veel van deze beelden hebben de eindmontage niet gehaald. Maar als je heel goed naar de pergolascène kijkt, zie je Hebe achter de begroeiing langs sluipen.

In welk hotel kapitein Wentworth en zijn vrienden logeerden, kunnen we niet met zekerheid zeggen. In Janes tijd waren The Lion, nu The Royal Lion en de Three Cups Inn de belangrijkste herbergen in Lyme Regis. De Three Cups stond niet op de plek waar hij nu staat, maar aan de overkant van de weg, ongeveer ter hoogte van de Sanctuary Bookshop. Hij brandde in 1844 af. Wie de erkers van The Royal Lion bekijkt, kan zich misschien voorstellen dat het groepje vrienden op die plek de koets van Mr Elliot nakeek ‘zo ver heuvelopwaarts als ze hem konden zien’. Maar de Royal Lion stond in 1805 een stuk verder van de straat af, waardoor het onmogelijk was om een koets de heuvel op te zien rijden. Het is daarom het meest waarschijnlijk dat kapitein Wentworth in de ‘oude’ Three Cups Inn verbleef.

’s Avonds bezocht Jane de **Assembly Rooms**, die onder aan Broad Street lagen op de plek waar nu een parkeerplaats ligt. *‘The Ball last night was pleasant, but not full for Thursday. (...) Nobody asked me the first two dances – the two next I danced with Mr Crawford.’*

De Assembly Rooms in Lyme Regis zouden gebouwd zijn naar het voorbeeld van de Upper Rooms in Bath. Het zalencomplex stond pal aan het water; dansers hadden vrij uitzicht op zee. Een bijzondere locatie, maar geen verstandige. Bij een storm in 1927 raakten de Assembly Rooms zo zwaar beschadigd dat ze alleen nog maar afgebroken konden worden.

De brief van Jane waar we zoveel informatie uit kunnen halen over haar verblijf in Lyme Regis, zal ze ongetwijfeld gepost hebben bij het postkantoor in **Coombe Street**. In het gebouw zit nu Old Lyme Guest House, een b&b, maar de eeuwenoude houten brievenbus is bewaard gebleven. De bus heeft twee gleuven, een verticale en een horizontale. De horizontale was er het eerst en zal door Jane gebruikt zijn. In 1846 veranderden de voorschriften

Marine Parade, de boulevard van Lyme Regis, was er nog niet toen Jane het kustplaatsje bezocht.

voor brievenbussen. Omdat uit een verticale opening minder snel post kon worden gestolen, werd dit de nieuwe standaard. Tien jaar later bedacht men zich en werden horizontale brievenbussen toch weer toegestaan.

Het **Lyme Regis Museum**, op de plek waar vroeger de woning stond van fossielenjaagster Mary Anning, biedt een overzicht van de geschiedenis van Lyme Regis en zijn inwoners. In dit museum met veel hoekjes, trapjes en knusse ruimtes is speciale aandacht voor fossielen, de Cobb en de maritieme geschiedenis van Lyme. Ook is er een ruimte gewijd aan schrijvers en dichters die een link hebben met het stadje, onder wie Jane Austen en John Fowles. Een verre nazaat van Janes broer Edward doneerde in 2011 een aantal familiebezittingen aan het museum. Deze spulletjes, zoals de bril en brillendoos van Janes moeder, zijn nu onderdeel van de permanente tentoonstelling.

► LYME REGIS MUSEUM, Bridge Street, lymeregismuseum.co.uk

Vlak bij het Lyme Regis Museum ligt aan Church Street de kerk van **St Michael the Archangel**. Waarschijnlijk bezochten Jane en haar familie deze kerk wanneer zij in Lyme Regis waren. De kerk, met een Normandische poort, heeft nog veel elementen die Jane zou herkennen. Zoals de 17de eeuwse kansel en het houtwerk van de westelijke galerij.

Aan zee

In de ochtenden baadde Jane, met behulp van een badkoets, in de zee. Waar nu aan de voet van de boulevard de rijen pastelkleurige strandhuisjes staan, stonden vroeger de badkoetsen te wachten op klanten (zie kader p. 242).

12 Drie Jane Austen-autoroutes

Pride and Prejudice (1995) in 4 dagen

Een route van 189 km langs filmlocaties uit de BBC-serie *Pride and Prejudice* uit 1995.

Dag 1. Rosings en Hunsford (woensdag)

Ga bij Lady Catherine de Bourgh op bezoek! Belton House is in de serie te zien als Rosings Park (zie p. 264), het huis van deze formidabele dame. Overnachten doe je in de pastorie van Mr Collins. Teigh Old Rectory ligt in een heerlijk rustig dorpje; goede nachtrust gegarandeerd (zie p. 263).

- > BELTON NAAR TEIGH, 30 km, 30 minuten
- > TEIGH NAAR SUDBURY HALL, 81 km, 1 uur en 15 minuten

Dag 2. Sudbury Hall (donderdag)

Maak kennis met de binnenkant van Pemberley, het huis van Mr Darcy. Treed in de voetsporen van Elizabeth Bennet en wandel door het schitterende Sudbury Hall (zie p. 274). Je mag zelfs even een kijkje nemen in de slaapkamer van Mr Darcy.

- > SUDBURY NAAR LONGNOR, 45 km, 48 minuten

Dag 3. Longnor en Ramshaw Rocks (vrijdag)

Geniet net als Elizabeth van de schoonheid van The Peak District. In het eenvoudige dorpje Longnor (zie p. 281) vind je de herberg van Lambton. Bij Ramshaw Rocks (zie p. 281) heb je een schitterend uitzicht over The Peak. Voor avontuurlijke wandelaars liggen The Roaches op een steenworp afstand.

- > UPPER HULME NAAR DISLEY, 33 km, 36 minuten

Dag 4. Lyme Park (zaterdag)

Dit statige landhuis in Disley (zie p. 282) werd wereldberoemd als Pemberley, het huis van Mr Darcy. Wandel door de prachtige tuinen van Lyme Park en vergeet vooral niet om een bezoek te brengen aan de vijver waar Mr Darcy een duik nam.

Pride & Prejudice (2005) in 5 dagen

Een route van 537 km langs filmlocaties uit de film *Pride and Prejudice* uit 2005.

Dag 1. Groombridge Place

In de zomer van 2004 had Groombridge Place een wel heel bijzondere familie te logeren. Het huis werd omgetoverd tot Longbourn, de woning van de Bennets. Het gaat in 2026 open als hotel; de omliggende tuinen en het betoverende woud zijn zeker een bezoek waard (zie p. 162).

- > GROOMBRIDGE NAAR LOWER BASILDON, 142 km, 1 uur en 46 minuten